

POSTIMPRESIONIZMUS

- úsilie prekonať názory impresionizmu
- zhrňujúci názov pre viaceré smery, ktoré sa odvinuli od impresionizmu
- post v tomto prípade nevyjadruje len fakt, že postimpresionizmus nasleduje v historickom vývine po impresionizme ale opozíciu a protiklad voči nemu

vznik POSTIMPRESIONIZMU

- viaže sa k rokom **1884 až 1886**, kedy bola založená **Spoločnosť nezávislých umelcov** —> vydávala časopis a každoročne organizovala **Salón nezávislých**
- postimpresionistickí maliari boli oproti impresionistickým o jednu až dve generácie mladší (najstarší z nich P. Cézanne sa ranou tvorbou radí k impresionistom)

spoločné znaky POSTIMPRESIONIZMU

- reakcia na impresionizmus
- snaha nájsť pre umeleckú tvorbu pevnejší a trvalejší základ ako zrkový dojem (vnútornú umeleckú predstavu, ideu, symbol)
- dôraz kladený na metódu a teóriu, vznikali manifesty
- umenie sa stavia do opozície voči spoločnosti, niektorí umelci prijali osud "prekliatych umelcov" (Van Gogh, Gauguin)

POINTILIZMUS 80. roky 19. storočia

- niekedy sa označuje aj ako neoimpresionizmus/novoimpresionizmus
- snažil sa podložiť inštinktívnu tvorbu impresionistov výsledkami **vedeckého výskumu** z odborov optiky = vďaka novým poznatkom dospeli francúzski maliari 80. rokov k systematickej metóde nahradzujúcej miešanie **farieb** na paleta **miešaním na "divákovskej sietnici"**
- obraz je plátno pokryté mozaikou farebných bodiek —> **le point** = bodka
- v snahe zvedečtiť svoju maliarsku metódu si **pointilisti stanovili presnú veľkosť farebných bodiek** vo vzťahu k ploche a tým aj vzdelenosť z ktorej divák obraz pozoruje
- strediskom pointilistov sa stal **Salón nezávislých** a Spoločnosť nezávislých umelcov

George SEURAT 1859 - 1891

- najvýznamnejší predstaviteľ pointilizmu
- so svojimi kolegami a priateľmi založil Salón nezávislých, na ktorom sa od roku 1884 zúčastňoval každý rok
- pod vplyvom Signaca začal používať čisté farebné tóny odvodené zo slnečného spektra a nanášané v malých škvrnách - bodkách podľa kontrastu = miešanie v oku diváka
- technikou pointilizmu **vytváral veľké figurálne kompozície**
- v letných mesiacoch pracoval v plenéry a v zime maľoval figurálne kompozície v ateliéri
- postupom času stále viac usiloval o klasickú kompozície obrazu a harmóniu dojmov
- **klúd** vyjadroval rovnováhou svetlých a tmavých tónov, vyvážením teplých a studených farieb a prevahou horizontálnych línií; veselost dominujúcimi žiarivými teplými farbami a líniami stúpajúcimi nad horizont; smútok tmavými chladnými farbami a klesajúcimi líniami
- od statických kompozícií prešiel až k zachyteniu prudkého pohybu napr. **Cirkus, 1889** a stále prehlboval prácu so svetlom napr.

Modelky, 1887

- napriek tomu, že Seurat zomrel ako 31 ročný **jeho tvorba je veľmi významná pre moderné maliarstvo!**

Paul SIGNAC 1863 - 1935

- Sauratov spolupracovník, "duchovný vodca" skupiny, ktorá vystavovala na Salóne nezávislých a založila Spoločnosť nezávislých umelcov
- rád cestoval a zo svojich ciest si prinášal veľké množstvo **akvarelových skíc** maľovaných spontánnym deleným rukopisom - podľa nich potom v ateliéri vytváral kompozície, kde sa snažil podať "**najharmonickejší, najsvetelnejší a najfarebnejší výplod prírody**"
- patril k **najdôslednejším stúpencom a obhajcom pointilizmu** —> avšak zostal v jeho zajatí zrakovej impresie podávanej pointilisticou technikou

Význam pointilizmu spočíva hlavne v tom, že ako prvý prišiel s koncepciou autonómnosti obrazu. Jeho cieľom bolo vytvoriť obraz podľa určitých pravidiel tak, ako sa tvorí hudobné dielo. Maliarska forma prestala mať priamy vzťah k videnej skutočnosti a stala sa podľa svojich vnútorných zákonitostí nástrojom výtvarnej myšlienky. Svojou definíciou obrazu ako plátna pokrytého krásnymi farbami predznamenal P. Signac abstraktné umenie.

postimpresionizmus - II. skupina

- osobitá reakcia na impresionizmus
- nikto zo spomínaných umelcov nepochádza z Paríža ale všetci tam prišli kvôli umeniu
- nadviazali na veľký impresionistický prevrat
- tvoria prechod k avantgardám

Paul CÉZANNE 1839 - 1906

- rané dielo maliara je impresionistické, **neskorá tvorba** je naopak **opozíciou voči impresionizmu**
- nevyhovoval mu život v Paríži, preto sa odsťahoval na vidiek, kde mal ateliér - Mont Sainte-Victore
- bol samotár, prevažne krajinomaliar a maliar zátiší
- niekoľkokrát vystavoval na Salóne aj na Salóne nezávislých
- jeho umelecký program by sme mohli charakterizovať takto - "*prírodu je nutné prezentovať inak, a to farbou...*"
- odmieta oddeľovať maľbu od kresby, ide mu o "*zákonitosti výtvarna*", vytvára autonómny svet obrazu, ktorý nie je závislý na videnej realite
- **Vrch Sainte-Victore** - motív sa viackrát opakuje v jeho tvorbe, cez neho dospieva k poznaniu výtvarných zákonitostí
- zátišia s ovocím tvoria podstatnú časť jeho tvorby, dával prednosť jablkám, pretože sa nekazili počas dlhého procesu tvorby
- v roku 1904 vyslovil názor, že "*prírodné tvary je nutné zjednodušiť pod valca, gule a kužeľa*" - týmto názorom sa neskôr inšpirovali kubisti, ktorí nachádzali zárodok **kubizmu** v niektorých Cézannových krajinomaľbách
- séria obrazov Kúpanie - viac variant obrazov, inšpirovaný El Grecom a jeho manieristicky pretiahnutými figúrami; kontemplácia o ľudskom živote
- **retrospektívna výstava:**
 - jeho veľká posmrtná výstava na Jesennom Salóne v Paríži roku 1907 (56 obrazov) vzbudila nadšenie a pozornosť mladých moderných maliarov
 - býva označovaný ako **otec moderného maliarstva**
 - jeho obrazy predstavujú harmonické vyrovnanie medzi **abstraktnou** maliarskou formou a **optickými** javmi prírody
 - zastával názor **autonómneho obrazového sveta**
 - prenikavo ovplyvnil maliarstvo 20. storočia

Paul GAUGUIN 1848 - 1903

- pôvodne burzový maklér, do Paríža prišiel v roku 1883
- vystupoval **kriticky** voči **impresionistom** - podľa neho pestovali senzibilitu oka, namiesto toho, aby sa ponorili do hĺbky hlásal autonómnosť obrazu = **vytvoril si vlastný štýl**
- v tvorbe ho ovplyvnili japonské drevorezy a stredoveké vitráže
- vtedajšiu spoločnosť považoval za skazenú - preto maľoval v **Bretónsku** (mesto Pont-Avent, dva pobyty) a neskôr sa vydal do Panamy, kde chcel žiť ako divoch
- po roku 1888 nerozkladá farby ale nanáša ich v súvislých plochách ohraničených kontúrou - **cloisonizmus** (ako email cloisonné)
- poslednú časť roku 1888 strávil u Vincenta van Gogha v Arles, kde spoločne maľovali a bavili sa o základných princípoch umenia; krátky spoločný život skončil katastrofou
- **TAHITI** - dva pobyty, prvý 1891-93 a potom 1895-1903
- ideálne prostredie pre realizáciu jeho umeleckých zámerov
- domorodci ho prijali za svojho
- zobrazoval bohatosť divokej prírody, tropické slnko a jeho účinok na prostredie
- medzi prvým a druhým pobytom ilustroval vo Francúzsku knihy Noa-Noa o Tahiti, ktorú napísal spolu so svojim priateľom
- počas druhého pobytu na Tahiti ho sužovali finančné problémy, zhoršovala sa mu choroba (trpel syfilisom), niekoľkokrát sa zaoberal myšlienkami na samovraždu
- 8. 5. 1903 zomrel
- **význam maliara pre ďalšie umenie:**
 - ľudový život a folklór Bretónska
 - svet tropických tichomorských ostrovov
 - obohatil európske umenie o poznatky primitívnych/prírodných národov
 - prehĺbil duchovný obsah diela
 - nie len bezprostredné zachytenie videného ale aj filozofické kompozície
 - inšpiroval secesných umelcov svojou plošnou štylizáciou a koloritom

Vincent van GOGH 1853 - 1890

- syn protestantského pastora v **Holandsku**
- finančne závislý od svojho mladšieho brata Thea
- kazateľ - neúspešne sa snažil študovať teológiu
- **nešťastné lásky** (chcel sa oženiť s prostitútkou)
- jeho raná tvorba vychádza zo šerosvitu holandského baroka (Rembrandt)
- študoval japonský drevorez
- **zlom** v jeho maľbe nastal potom, čo prišiel do **Paríža** jeho brat (pracoval v obchode s umením) mu ukázal obrazy **impresionistov** a **pointilistov** = tak sa zoznámil s moderným maliarstvom
- obdobie, kedy tvoril v **ARLES** sa považuje za jeho vrcholné obdobie, od r. 1888
- obrazy sú oslavou prírody a jasných farieb
- obrazy **SLNEČNICE, 1888** namaľoval na privítanie priateľa P. **Gauguina** (vychádzal z japonských drevorytov - žltá, ako farba šťastia)
- návšteva skončila katastrofou - maliari sa nevedeli znieť, u Gogha vypukla duševná choroba, v záchvate zúrivosti si odrezal ucho a skončil v nemocnici
- pobyt v **Saint-Rémy** - pokiaľ mohol maľovať, bol presvedčený, že maľba prispieva k jeho vyliečeniu
- víriace línie oblohy, hviezd a vegetácie, prudké pohyby a nezameniteľný rukopis
- od mája roku 1890 prebýval v meste **Auvers**, kde ho liečil doktor Gachet
- vedľa farebných plátien maľoval také diela, ktoré odrážajú jeho vnútorný neklud a trúchlivú osudovosť

- počas maľby v plenéry sa podstrelil a zomrel dva dni na to v náručí svojho brata Thea
 - od roku **1886**, kedy spoznal maľby impresionistov oslobodil svoj kolorit od tmných farieb a vytvoril si svoj **osobitý štýl**
- jeho obrazy sú bezprostredným výrazom jeho nešťastnej, zjazvenej duše; jeho dielo sa stalo inšpiráciou pre všetky **expresionistické smery** 20. storočia